

De mogelijke meerwaarde van bodycams voor politiewerk. Een internationaal literatuuronderzoek (2017). S. Flight (Sander Flight Onderzoek & Advies, Amsterdam). Politie-wetenschap 93

Onderzoeksvraag

Wat is de mogelijke meerwaarde van bodycams voor politiewerk?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie
- documentenanalyse (visiedocumenten, interne richtlijnen en inventarisaties (politie), Kamerstukken, wetsvoorstellen)
- meta-evaluatie van 18 evaluaties van het gebruik van bodycams bij de politie
- interviews met 33 deskundigen binnen en buiten de politie en praktijkmensen

Samenvatting

Invoering van de bodycam door de politie leidt niet altijd tot gewenste effecten als vermindering van het aantal klachten en geweldgebruik door politie en gebruik van opnames voor opsporing. Dit blijkt uit dit grootschalig internationaal literatuuronderzoek. Positieve effecten die wel gevonden werden in de VS, bleken niet op te treden in de andere landen waar grondige onderzoeken met bodycams zijn uitgevoerd. Context, zoals de relatie tussen politie en burgers, beleidsmatige keuzes, technische specificaties en het juridisch kader zijn blijkbaar van invloed. Met behulp van te evalueren pilots kan de politie beter zicht krijgen op de effecten in de Nederlandse context en bij verschillend gebruik.

Er zijn in de literatuur negen evaluaties aangetroffen die voldoende degelijk van opzet waren om mee te mogen doen in deze meta-evaluatie: in de VS, het Verenigd Koninkrijk en Canada. Vijf van de negen onderzoeken lieten zien dat het aantal klachten tegen politiemensen aanzienlijk daalde (met 14 tot 87 procent). De vier andere evaluaties onderzochten andere doelen en deden dan ook geen uitspraak over klachten. Ook geweldgebruik door de politie kan dalen door bodycams: dat lieten drie van de negen evaluaties zien (dalende met 28 tot 75 procent). Over de waarde van opgenomen beelden voor de opsporing weten we nog maar weinig: slechts twee van de bestudeerde evaluatierapporten rapporteerden positieve, zij het kleine, bijdragen van bodycams aan de strafrechtketen.

De effecten van bodycams lijken sterk af te hangen van de beleidsmatige context. Moet de politie zelf de bodycam aanzetten of staat hij altijd aan? En wie werken met de bodycams: doet men dit alleen vrijwillig of is het gebruik verplicht? Dit is van invloed op het aantal opgenomen beelden. Beleid en instructies zijn dus heel belangrijk. Hetzelfde geldt voor technische specificaties (bijvoorbeeld of te zien is dat de camera aanstaat), het juridische kader (bijvoorbeeld hoe lang de beelden bewaard worden en of zij direct naar het OM en de rechter gaan of moeten worden uitgeschreven in een proces-verbaal) en de fysieke context (bijvoorbeeld het type locatie of soort politiedienst). Hoe dit alles op elkaar inwerkt, is nog niet duidelijk; niet in het buitenland en ook niet in Nederland.

Een belangrijke aanbeveling is om een onderzoeksprogramma te starten en de effecten van bodycams ook in Nederland grondig te onderzoeken. Het doel van vervolgonderzoek zou moeten zijn om uit te vinden hoe publiek en politie op de bodycams reageren, wat bodycams bijdragen aan waarheidsvinding, bewijsvoering, klachtafhandeling, het voorkomen van geweld tegen de politie en aan intercollegiaal leren. Dit vervolgonderzoek – waarbij pilots worden geëvalueerd – kan uitwijzen hoe, waar, in welke situatie en op welke manier bodycams tot de uitrusting van de politie zouden kunnen gaan behoren.